

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32782/pdu.2024.1.42>

Л.Р. Біла-Тіунова

доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри адміністративного
і фінансового права Національного університету
«Одеська юридична академія»
ORCID ID: 0000-0001-7886-793X

В.В. Васильківська

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права
Національного університету «Одеська юридична академія»
ORCID ID: 0000-0001-5343-3756

ЗІСТАВЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ТА ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ І ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Статтю присвячено проблемним питанням розмежування адміністративної та дисциплінарної відповідальності військовослужбовців на доктринальному та нормативному рівні. Виокремлено три види адміністративної відповідальності військовослужбовців (загальна; спеціальна; змішана, яку в науковій літературі ще називають «адміністративно-дисциплінарна відповідальність військовослужбовців») і зазначено, що саме змішана (адміністративно-дисциплінарна) відповідальність і зумовлює необхідність такого розмежування.

Зазначено, що основними параметрами співвідношення адміністративної та дисциплінарної відповідальності військовослужбовців, як самостійних видів юридичної відповідальності, є: 1) спільні ознаки: мають характер державного примусу; встановлюються виключно законодавчими актами: КУпАП і Дисциплінарним статутом ЗСУ відповідно; фактичною підставою відповідальності є військовий проступок; системи санкцій, визначені нормативними актами; об'єкт проступку, яким є воєнна безпека, військовий правопорядок, військова дисципліна, порядок проходження військової служби, громадський порядок; суб'єкт проступку, яким є тільки військовослужбовці; 2) відмінні ознаки: спосіб нормативного регулювання; фактична підстава; провадження/порядок притягнення до відповідальності.

Запропоновано два шляхи нормативного розмежування адміністративної та дисциплінарної відповідальності: 1) внесення змін і доповнень до чинного Дисциплінарного статуту ЗСУ щодо визначення: термінів, які використовуються у ньому; принципів і завдань дисциплінарної відповідальності; переліку складів дисциплінарних проступків і дисциплінарних санкцій за їх вчинення; переліку обставин, що пом'якшують або обтяжують дисциплінарну відповідальність; переліку обставин, які виключають дисциплінарну відповідальність; порядку накладення дисциплінарних стягнень, у т.ч. проведення службового розслідування; або 2) прийняття Військового кодексу України, який би включав всі чинні положення військових статутів, у т.ч. і Розділ «Дисциплінарна відповідальність військовослужбовців» з положеннями як чинного Дисциплінарного статуту ЗСУ, так і тих положень, про які йшлося вище.

Ключові слова: адміністративна відповідальність військовослужбовців, дисциплінарна відповідальність військовослужбовців, військовослужбовці, Дисциплінарний статут ЗСУ, військове адміністративне правопорушення (проступок), військова (мілітаризована) служба, військова дисципліна.

Постановка проблеми. Важливість цього питання зумовлюється тим, що, по-перше, і адміністративна, і дисциплінарна відповідальність військовослужбовців регламентується адміністративним законодавством, що, з одного боку, створює певні труднощі стосовно їхнього чіткого нормативного визначення (йдеться, насамперед, про спільні риси, які їх сподірюють), а, по-друге, мають місце прогалини у нормативному регулюванні цих видів відповідальності, зокрема відсутньою є як нормативно-правова визначеність конкретних складів дисциплінарних проступків військовослужбовців (фактичних підстав дисциплінарної відповідальності), що, у ряді випадків, спричиняє змішування цих видів юридичної відповідальності. Таким чином, дослідження має і: теоретико-методологічне значення – щодо подальшого розвитку доктринальних положень стосовно адміністративної та дисциплінарної відповідальності військовослужбовців; нормотворче значення – щодо усунення прогалин і колізій, які мають місце в КУпАП і Дисциплінарному статуті ЗСУ стосовно адміністративної та дисциплінарної відповідальності військовослужбовців з подальшим прийняттям новітніх законодавчих актів (напр., Військового статуту ЗСУ); практичне значення – щодо забезпечення однозначності підходів у прийнятті як судових, так і дисциплінарних рішень стосовно відповідних категорій справ.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Звернення до наукових доробок із досліджуваного питання (як відповідного теоретико-методологічного підґрунтя) свідчить про те, що ряд питань адміністративної та дисциплінарної відповідальності військовослужбовців були і є об'єктом наукових досліджень таких науковців, як: О. Полякова [1]; В. Вернигора [2]; О. Ткаченко, В. Олійник, С. Клименко [3]; І. Коропатнік, М. Микитюк, С. Петков [4]; В. Залужний [5; 6]; О. Снігерьев [7]; Д. Кандуєв [8]; К. Коваленко [9], В. Кононець [10], В. Столбовий [11], М. Туркот [12] та ін. Окрім зазначеного, питання адміністративних правових заходів, що застосовуються до військовослужбовців, досліджувалися в одній із автор-

ських публікацій [13]. Водночас важливо акцентувати увагу на тому, що цілий ряд як теоретико-методологічних питань, так і питань нормативно-правового регулювання до цих пір залишаються без належного вирішення, що, у свою чергу, впливає і на суддівські рішення при розгляді відповідних справ, і на рішення про накладення на військовослужбовців дисциплінарних стягнень, не забезпечуючи, при цьому, однаковості підходів.

Метою статті є визначення стану доктринального та нормативно-правового забезпечення розмежування адміністративної та дисциплінарної відповідальності військовослужбовців та визначення основних напрямків подальшого удосконалення їх законодавчого регулювання з метою забезпечення однозначності застосування при розгляді відповідальних категорій справ.

Виклад основного матеріалу. Як уже зазначалося вище, і адміністративна, і дисциплінарна відповідальність військовослужбовців регулюється адміністративним законодавством [14; 15], що, з одного боку, створює певні труднощі стосовно їхнього чіткого нормативного визначення, а з іншого – зумовлює необхідність їхнього чіткого розмежування (йдеться про особливості, які є притаманними тільки кожній із названих видів відповідальності). У контексті зазначеного слід звернути увагу на те, що адміністративна відповідальність військовослужбовців є, за своєю сутністю, змістом та правовою природою досить багатограним та багатоаспектним правовим явищем, а аналіз відповідних статей КУпАП надає можливість виокремити три види такої відповідальності:

1) загальна адміністративна відповідальність, яка настає на підставі ч. 1 ст. 15 «Відповідальність військовослужбовців та інших осіб, на яких поширюється дія дисциплінарних статутів, за вчинення адміністративних правопорушень» КУпАП, що передбачає вичерпний перелік адміністративних проступків, за які військовослужбовці несуть відповідальність на загальних підставах. При цьому, назва «загальна адміністративна відповідальність військовослужбовців» не виключає наявності особливостей такої відповідаль-

ності, які, переважно, стосуються питання притягнення військовослужбовців до цього виду відповідальності;

2) спеціальна адміністративна відповідальність, яка настає на підставі ст.ст. 172-10 – 172-20 Глави 13-Б «Військові адміністративні правопорушення» КУпАП, яку було передбачено у КУпАП тільки у 2015 р. Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності військовослужбовців, надання командирам додаткових прав та покладення обов'язків в особливий період» [16]. Як видається, використання поняття «військові адміністративні правопорушення» не відповідає загальноприйнятому формату виокремлення видів адміністративних проступків, оскільки визначальним у цьому понятті є прикметник «військові», а не сукупність суспільних відносин у вигляді сфери, галузі (напр., військова сфера), або іншого об'єкта на кшталт: «встановлений порядок проходження військової служби і виконання військового обов'язку». Якщо дотримуватися логіки законодавця щодо запровадження поняття «військові адміністративні правопорушення», то необхідно вносити зміни до КУпАП і передбачати «екологічні правопорушення», «земельні правопорушення», «корупційні правопорушення», «безпекові правопорушення» тощо, оскільки, у противному разі, порушується принцип однаковості підходу щодо визначення критеріїв групування адміністративних проступків у залежності від об'єкта посягання. Видається, що більш коректним та таким, що відповідає вимогам юридичної техніки, є визначення цього виду адміністративних проступків як «адміністративні правопорушення, що посягають на встановлений порядок проходження військової служби і виконання військового обов'язку» або «адміністративні правопорушення у військовій сфері»;

3) змішана відповідальність військовослужбовців, яку в науковій літературі ще називають «адміністративно-дисциплінарна відповідальність військовослужбовців». Із цього приводу слід зазначити таке: а) назва «адміністративно-дисциплінарна відповідальність військовослужбовців»

може сприйматися у разі, якщо йдеться про таку градацію: адміністративна відповідальність військовослужбовців; адміністративно-дисциплінарна відповідальність військовослужбовців і дисциплінарна відповідальність військовослужбовців; б) назва «змішана відповідальність військовослужбовців» може мати місце у тому разі, якщо йдеться про види адміністративної або дисциплінарної відповідальності військовослужбовців: загальна, спеціальна, змішана. У цьому разі зберігається однопорядковість виокремлення видів відповідальності і, видається, що такий підхід є цілком коректним. Особливість цього виду відповідальності має прояв у тому, що вона регламентується двома законодавчими актами, які визначають різні види юридичної відповідальності: КУпАП – адміністративна (загальна, спеціальна); Дисциплінарний статут ЗСУ – дисциплінарна; КУпАП і Дисциплінарний статут ЗСУ – адміністративно-дисциплінарна (змішана).

Саме виокремлення змішаної (адміністративно-дисциплінарної) відповідальності військовослужбовців, як виду адміністративної відповідальності військовослужбовців, зумовлює необхідність визначити основні параметри співвідношення адміністративної та дисциплінарної відповідальності військовослужбовців, як самостійних видів юридичної відповідальності, якими, як видається, є: а) спільні ознаки; б) відмінні ознаки.

Оскільки і адміністративна, і дисциплінарна відповідальність військовослужбовців є видами юридичної відповідальності, цілком логічно зазначити, що цим видам юридичної відповідальності притаманні спільні риси, якими є те, що: а) вони мають характер державного примусу: застосовуються від імені держави; застосовуються уповноваженими державними органами або посадовими особами; мають своєю метою покарання винного та недопущення вчинення деліктів у майбутньому; притерпіння винним негативних наслідків своєї протиправної поведінки; б) вони встановлюються виключно законодавчими актами: адміністративна – КУпАП, дисциплінарна – військовими статутами і, насамперед, Дисциплінарним статутом

ЗСУ [15]; в) фактичною підставою відповідальності є військовий проступок; г) законодавчо (повністю або частково) регламентований порядок притягнення до відповідальності: КУпАП – адміністративної; Дисциплінарний статут ЗСУ – дисциплінарної; г) система санкцій, які призначаються у залежності від виду проступку, і які являють собою результат негативних наслідків для винної особи.

Окрім спільних рис, і адміністративна, і дисциплінарна відповідальність військовослужбовців характеризується й такими спільними ознаками, як:

- об'єкт проступку, яким є: загальним – воєнна безпека, військовий правопорядок; родовим/безпосереднім – військова дисципліна, порядок проходження військової служби, громадський порядок;

- суб'єкт проступку, яким можуть бути тільки військовослужбовці. При цьому важливо зазначити, що поняття «військовослужбовці» є досить багатоаспектним і, у залежності від особливостей проходження військової служби та обсягу службових повноважень, слід виокремити такі види:

- військовослужбовці, тобто особи, які проходять військову службу (за контрактом, або за призовом) [17, абз. 3 ч. 9 ст. 1]. При цьому слід мати на увазі, що «військовослужбовці вважаються такими, що виконують обов'язки військової служби: а) на території військової частини або в іншому місці роботи (занять) протягом робочого (навчального) часу, включаючи перерви, встановлені розпорядком (розкладом занять); б) на шляху прямування на службу або зі служби, під час службових поїздок, повернення до місця служби; в) поза військовою частиною, якщо перебування там відповідає обов'язкам військовослужбовця або його було направлено туди за наказом відповідного командира (начальника); г) під час виконання державних обов'язків, у т.ч. у випадках, якщо ці обов'язки не були пов'язані з військовою службою; д) під час виконання обов'язку з урятування людського життя, охорони державної власності, підтримання військової дисципліни та охорони правопорядку [18, ч. 4 ст. 24];

- військовослужбовці, тобто особи строкової служби, які проходять військову службу за призовом на військову службу [17, абз. 3 ч. 3 ст. 1];

- військовозобов'язані, тобто особи, які перебувають у запасі для комплектування Збройних Сил України та інших військових формувань на особливий період, а також для виконання робіт із забезпечення оборони держави [17, абз. 4 ч. 9 ст. 1];

- резервісти, тобто особи, які проходять службу у резерві Збройних Сил України, інших військових формувань і призначені для їх комплектування у мирний час та в особливий період [17, абз. 5 ч. 9 ст. 1];

- військові службові особи, тобто військові начальники а також інші військовослужбовці, які обіймають постійно або тимчасово посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, або виконують такі обов'язки за спеціальним дорученням повноважного командування;

- командир (начальник), тобто особа, яка є єдиначальником і особисто відповідає перед державою за: бойову та мобілізаційну готовність довіреної йому військової частини, корабля (підрозділу); забезпечення охорони державної таємниці; бойову підготовку, виховання, військову дисципліну, морально-психологічний стан особового складу; внутрішній порядок, стан і збереження озброєння, боєприпасів, бойової та іншої техніки, пального і матеріальних засобів; всебічне забезпечення військової частини, корабля (підрозділу); додержання принципів соціальної справедливості [18, п. 58]).

Якщо спільні ознаки споріднюють адміністративну та дисциплінарну відповідальність військовослужбовців і не вирішують, у цілому, питання їхнього розмежування, то відмінні ознаки дозволяють ідентифікувати адміністративну та дисциплінарну відповідальність військовослужбовця як самостійні види юридичної відповідальності військовослужбовця. З огляду на те, що цьому питанню уже приділялася увага вітчизняними науковцями, про що зазначено вище, видається за необхідне звернути увагу на окремі із них.

Однією із таких ознак є спосіб нормативного регулювання. Якщо спільною ознакою цих видів відповідальності є форма нормативного регулювання – тільки закон, то спосіб нормативного регулювання названих видів відповідальності характеризую їхню відмінність. Так, адміністративна відповідальність військовослужбовців регулюється єдиним законодавчим актом – КУпАП, який визначає всі три види підстав: нормативні, фактичні, процесуальні. Саме у КУпАП визначено: а) поняття «адміністративне правопорушення (проступок)»; конкретні склади військових адміністративних проступків та адміністративні санкції за кожен із них; б) обставини, що пом'якшують та обтяжують адміністративну відповідальність; в) чіткий перелік органів, уповноважених розглядати справи про адміністративні проступки; г) підвідомчість справ про адміністративні проступки; д) обставини, що виключають провадження у справах про адміністративні проступки; ж) перелік заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні проступки; з) виконання постанов про накладення адміністративних стягнень.

Стосовно дисциплінарної відповідальності військовослужбовців, яка настає за вчинення адміністративних проступків такої чіткості та визначеності немає. Слід, насамперед звернути увагу на те, що мають місце суттєві прогалини щодо законодавчої регламентації стосовно визначення: а) конкретних дисциплінарних санкцій за конкретні адміністративні і дисциплінарні проступки; б) перелік обставин, що пом'якшують або обтяжують дисциплінарну відповідальність; в) перелік обставин, що виключають дисциплінарне провадження; г) окремих етапів процедури притягнення до дисциплінарної відповідальності – службового розслідування (визначено на рівні підзаконного нормативного акта [19]).

Ще однією відмінною ознакою є фактична підстава відповідальності. Так, фактичною підставою адміністративної відповідальності військовослужбовців є виключно адміністративні проступки, перелік яких передбачено КУпАП. Стосовно дисциплінарної відповідальності

військовослужбовців такої однозначності немає і її фактичною підставою може бути і адміністративний проступок, коли йдеться про притягнення до дисциплінарної відповідальності за вчинення адміністративного проступку, передбаченого КУпАП, і дисциплінарний проступок, коли йдеться про притягнення до дисциплінарної відповідальності за дисциплінарний проступок, передбачений Дисциплінарним статутом ЗСУ. При цьому слід звернути увагу на те, що у Дисциплінарному статуті ЗСУ немає чітко визначених складів дисциплінарних проступків, а йдеться про таке складне та багатогранне формулювання підстав дисциплінарної відповідальності, як «невиконання (неналежне виконання) військовослужбовцем своїх службових обов'язків, порушення військовослужбовцем військової дисципліни або громадського порядку». При цьому слід звернути увагу на те, що Дисциплінарний статут ЗСУ, використовуючи поняття «невиконання», «неналежне виконання», «громадський порядок», «службові обов'язки» не надає їхнього визначення, що створює труднощі при вирішенні питання щодо «кваліфікування» конкретного дисциплінарного проступку та визначення дисциплінарного стягнення за його вчинення.

До відмінних ознак названих видів відповідальності військовослужбовців належить провадження/порядок притягнення до адміністративної або дисциплінарної відповідальності, зокрема: а) суб'єкти, які мають право накладати стягнення: адміністративна відповідальність настає тільки за рішенням судді, а дисциплінарна – за рішенням командира (начальника) відповідно до своєї дисциплінарної влади; б) строки: до адміністративної відповідальності – протягом доби з дня одержання суддею, правомочною розглядати справу, протоколу про адміністративний проступок та інших матеріалів справи; до дисциплінарної відповідальності – не пізніше ніж за 10 діб від дня, коли командирові (начальникові) стало відомо про правопорушення, а у разі провадження службового розслідування – протягом місяця від дня його закінчення.

Висновки та перспективи. Вищеведене свідчить про те, що питання

розмежування адміністративної та дисциплінарної відповідальності військовослужбовців, незважаючи як на доктринальні доробки науковців, так і на окремі зміни чинного законодавства, до цих пір залишається невирішеним, насамперед, на нормативному рівні. Як видається, дорожньою картою його вирішення є два шляхи: 1) внесення змін і доповнень до чинного законодавства, зокрема до Дисциплінарного статуту ЗСУ щодо визначення: а) термінів, які використовуються у ньому, зокрема: невиконання, неналежне виконання, громадський порядок; службові обов'язки, військовий правопорядок тощо; б) принципів і завдань дисциплінарної відповідальності військовослужбовців; в) переліку складів дисциплінарних проступків і, відповідно, дисциплінарних санкцій за їх вчинення; г) переліку обставин, що пом'якшують або обтяжують дисциплінарну відповідальність; д) переліку обставин, які виключають дисциплінарну відповідальність, у т.ч. і бойовий імунітет; ж) порядку накладення дисциплінарних стягнень, включаючи проведення службового розслідування тощо; 2) прийняття Військового статуту України (або Військового кодексу України), який би включав всі чинні положення військових статутів, у т.ч. і Розділ «Дисциплінарна відповідальність військовослужбовців» з положеннями як чинного Дисциплінарного статуту ЗСУ, так і тих положень, про які йшлося вище.

Список використаної літератури:

1. Полякова О.С. Адміністративна відповідальність військовослужбовців Збройних Сил України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2014. № 9-2. Т.1. С. 101–103.
2. Вернигора В. Адміністративно-правове забезпечення службової дисципліни та законності у військових формуваннях України під час особливого періоду: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2018. 21 с.
3. Ткаченко О.Г., Олійник В.С., Клименко С.В. Адміністративна відповідальність військовослужбовців за військові правопорушення. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія «Юридичні науки». 2015. № 3(2). С. 164–167.
4. Військові адміністративні правопорушення за законодавством України. Загальні поняття, адміністративно-правова характеристика, нормативно-правове забезпечення, особливості правозастосування під час воєнного стану, актуальна судова практика / укл.: Коротатнік І.М., Микитюк М.А., Павлюк О.О., Петков С.В. Київ. ВД «Професіонал», 2023. 516 с.
5. Залужний В.Ф. Військово-дисциплінарна відповідальність: загальнотеоретична характеристика. *Юридичний бюлетень*. 2023. № 29. С. 204–212.
6. Залужний В.Ф. Концепт військово-дисциплінарної відповідальності у контексті викликів воєнного часу. *Juris Europensis Scientia*. 2023. Вип. 2. С. 85–91.
7. Снігерьев О.П. Адміністративно-правове забезпечення дисциплінарної відповідальності працівників та військовослужбовців державної прикордонної служби України. *Право.ua*. 2017. № 2. С. 26–30.
8. Кандуєв Д. Історичні аспекти розмежування дисциплінарної та адміністративної відповідальності військовослужбовців та території сучасної України. *Юридичний вісник*. 2020. № 4. С. 38–43.
9. Коваленко К.В. Щодо проблеми відмежування дисциплінарної відповідальності від інших видів юридичної відповідальності. *Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави: тези допов. VI Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 1 груд. 2017 р.)*. Харків, 2017. 440 с. С. 94–97.
10. Кононець В.П. Порівняльно-правова характеристика адміністративної та дисциплінарної відповідальності військовослужбовців. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 3. С. 492–496.
11. Столбовий В.М. Дисциплінарно-деліктні правовідносини в системі Служби безпеки України. *Право і суспільство*. 2018. № 9. Ч. 2. С. 170–174.
12. Туркот М. Розмежування адміністративної і дисциплінарної відповідальності військовослужбовців. *Вісник Національної прокуратури України*. 2017. № 1(47). С. 40–47.
13. Біла-Тіунова Любов. Адміністративні правові заходи, що застосовуються до військовослужбовців Збройних Сил України за військові адміністративні проступки. Таксономія правових заходів: монографія / за ред. проф. О. Козаченка. Миколаїв: Ілліон, 2024. 572 с. С. 42–76.

14. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.
15. Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України: Закон України від 24.03.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/551-14#Text>.
16. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності військовослужбовців, надання командирам додаткових прав та покладення обов'язків в особливий період: Закон України від 05.02.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/158-19#n15>.
17. Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 25.03.1992 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text>.
18. Про Статут внутрішньої служби України: Закон України від 24.03.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/548-14#Text>.
19. Про затвердження Порядку проведення службового розслідування у Збройних Силах України: наказ Міноборони України від 21.11.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1503-17#n12>.

Bila-Tiunova L., Vasytkivska V. Comparison of administrative and disciplinary responsibility of military personnel: problems of theory and legal regulation

The article is devoted to the problematic issues of distinguishing administrative and disciplinary responsibility of military personnel at the doctrinal and normative level. Three types of administrative responsibility of military personnel are distinguished (general; special; mixed, which in the scientific literature is also called "administrative and disciplinary responsibility of military personnel") and it is stated that it is the mixed (administrative and disciplinary) responsibility that causes the need for such a distinction.

It is noted that the main parameters of the ratio of administrative and disciplinary responsibility of military personnel, as independent types of legal responsibility, are: 1) common features: have the nature of state coercion; are established only by legislative acts: the Code of Ukraine on Administrative Offenses and the Disciplinary Statute of the Armed Forces of Ukraine, respectively; the actual basis of responsibility is a military misdemeanor; systems of sanctions defined by normative acts; the object of the offense is military security, military law and order, military discipline, the procedure for completing military service, public order; the subject of the offense, which is only military personnel; 2) distinctive features: way of normative regulation; factual basis; proceedings/procedure of prosecution.

Two ways of normative separation of administrative and disciplinary responsibility are proposed: 1) introducing changes and additions to the current Disciplinary Statute of the Armed Forces of Ukraine regarding the definition of: the terms used in it; principles and tasks of disciplinary responsibility; the list of disciplinary offenses and disciplinary sanctions for their commission; a list of circumstances mitigating or aggravating disciplinary responsibility; the list of circumstances that exclude disciplinary responsibility; procedure for imposing disciplinary sanctions, including conducting an official investigation; or 2) adoption of the Military Code of Ukraine, which would include all current provisions of military statutes, including and Section "Disciplinary responsibility of military personnel" with the provisions of both the current Disciplinary Statute of the Armed Forces of Ukraine and those provisions which were discussed above.

Key words: *administrative responsibility of military personnel, disciplinary responsibility of military personnel, military personnel, Disciplinary Statute of the Armed Forces of Ukraine, military administrative offense (misdemeanor), military (militarized) service, military discipline.*